

Τράπεζα θεμάτων Ιστορία Β' Λυκείου

GI_V_IST_0_13860

ΟΜΑΔΑ Α**ΘΕΜΑ 1****1.α.**

(1) Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα από τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση.

(μονάδες 5)

1. Ο Ηράκλειος στους αγώνες του κατά των Περσών είχε την αμέριστη ηθική και υλική συμπαράσταση της Εκκλησίας.
2. Τον 9ο αι. ο Κύριλλος και ο Μεθόδιος ανέπτυξαν ιεραποστολική δράση στο νεοσύστατο Ρωσικό κράτος.
3. Το έργο της ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης από τους Λατίνους έφερε σε πέρας ο αυτοκράτορας της Νικαίας Μιχαήλ Παλαιολόγος.
4. Η Βενετία θεωρήθηκε Τρίτη Ρώμη και η Ιταλία φιλοδόξησε να γίνει κληρονόμος της πνευματικής και πολιτικής παράδοσης του Βυζαντίου.
5. Οι Ανακαλύψεις των νέων χωρών συντέλεσαν στην αύξηση της κυκλοφορίας του χρήματος και την καθιέρωση του νομίσματος ως αποκλειστικού ανταλλακτικού μέσου.

Απάντηση: 1. (Σ) 2. Λ (ανέπτυξαν δράση στη Μοραβία), 3. (Σ), 4. Λ (Τρίτη Ρώμη θεωρήθηκε η Μόσχα και κληρονόμος της πολιτικής και πνευματικής παράδοσης του Βυζαντίου η Ρωσία) 5. (Σ).

(2) Να συμπληρώσετε τα κενά του αποσπάσματος, βάζοντας στην κατάλληλη θέση μία από τις ακόλουθες λέξεις (τρεις περισσεύουν): Ομουρτάγ, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειος, Κρούμος, Νικηφόρος Α', Αίμος, Κωνσταντινούπολη, Πόντος.

Τις εχθροπραξίες ανάμεσα στους Βουλγάρους και τους Βυζαντινούς εγκαινίασε ο χάνος _____. Ο αυτοκράτορας _____ εξεστράτευσε τότε κατά των Βουλγάρων και προχώρησε βαθιά στη βουλγαρική επικράτεια. Στις διαβάσεις του _____ ο στρατός του εκμηδενίστηκε ολοκληρωτικά. Ο ίδιος ο αυτοκράτορας έπεσε στο πεδίο της μάχης. Η εμφάνισή του βουλγαρικού στρατού μπροστά στα τείχη της _____ αποτέλεσε το αποκορύφωμα των επιθετικών ενεργειών των Βουλγάρων. Ο επόμενος Βούλγαρος ηγεμόνας _____ συνήψε 30ετή συνθήκη ειρήνης με το Βυζάντιο.

(μονάδες 5)

Απάντηση: Κρούμος, Νικηφόρος Α΄, Αίμου, Κωνσταντινούπολης, Ομουρτάγ

1.β. Να εξηγήσετε τη σημασία των ακόλουθων ιστορικών όρων: σκλαβηνίες, πρώτος περίπλους της γης

Σκλαβηνίες: Όταν οι Σλάβοι εγκαταστάθηκαν μόνιμα σε εδάφη της σημερινής Ελλάδας δημιούργησαν τις λεγόμενες σκλαβηνίες, που ήταν νησίδες σλαβικού πληθυσμού, σκορπισμένες ανάμεσα στους ντόπιους. Οι μόνιμες εγκαταστάσεις των Σλάβων στη Χερσόνησο του Αίμου είναι γνωστές με τον όρο σκλαβηνίες. Στον γεωγραφικό χώρο της Ελλάδας, όπως προαναφέρθηκε, οι σκλαβηνίες αποτελούσαν αυτόνομες νησίδες σλαβικού πληθυσμού, μικρότερης ή μεγαλύτερης έκτασης. Στη διάρκεια του 9ου αι., οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα βορειοδυτικά της Χερσονήσου του Αίμου εξελίχθηκαν στα πρώτα κρατίδια των Σέρβων και Κροατών. Η ύπαρξη και η ανάπτυξη των δύο αυτών κρατιδίων διευκόλυνε τον εκχριστιανισμό των δύο λαών επί Βασιλείου Α'. Την ίδια εποχή (9ος αι.), οι σκλαβηνίες που βρίσκονταν στα νότια της Χερσονήσου του Αίμου άρχισαν να ενσωματώνονται στην επεκτεινόμενη θεματική διοίκηση του Βυζαντινού Κράτους. Οι σκλαβηνίες ήταν αρχικά ημιαυτόνομες και πλήρωνα φόρο υποτέλειας. (η απάντηση βρίσκεται στη σελ. 13 και 26 του σχολικού βιβλίου)

Πρώτος περίπλους της γης: Οι Ισπανοί, θέλοντας να μην αφήσουν το εμπορικό μονοπώλιο με την Ανατολή στα χέρια των Πορτογάλων, αναζητούσαν ένα συντομότερο δρόμο προς την Ασία. Το σχέδιο αυτό ανέλαβε να πραγματοποιήσει ένας Πορτογάλος στην υπηρεσία της Ισπανίας, ο Φερδινάνδος Μαγγελάνος (1480-1521), ταξιδεύοντας δυτικά και παρακάμπτοντας τη Νότια Αμερική. Με το ταξίδι αυτό, που διήρκεσε δυόμισι χρόνια (1519-1522), αποδείχθηκε ότι η γη είναι σφαιρική. (Η απάντηση βρίσκεται στις σελίδες 124-125 του σχολικού βιβλίου)

(μονάδες 8+7=15)

ΘΕΜΑ 2

2.α Να εξηγήσετε ποιος ήταν ο ρόλος της μεσαιας τάξης στη βυζαντινή κοινωνία κατά τον 10ο και τον 11ο αι. μ.Χ.;

Στη διάρκεια του 10ου και του 11ου αι. διαμορφώνεται μια εμποροβιοτεχνική τάξη, η οποία αποτέλεσε την πηγή της αναμφισβήτητης ευημερίας του Βυζαντίου κατά την περίοδο αυτή. Αυτό αποδεικνύεται από την αύξηση της νομισματικής κυκλοφορίας (από το 10ο αι. και εξής). Την τάξη αυτή, που η ακμή της τοποθετείται στο πρώτο μισό του 11ου αιώνα, αποτελούσαν τολμηροί μεγαλέμποροι, οι οποίοι εγκατέλειπαν προσωρινά την οικογένειά τους, για να επιχειρήσουν μακρινά ταξίδια

και να εμπορευτούν τα πολύτιμα προϊόντα της Ανατολής (καρυκεύματα, πολύτιμους λίθους και υφάσματα), από τα οποία εξασφάλιζαν τεράστια κέρδη.

Η τάξη των επιχειρηματιών, στη διάρκεια του 11ου αι., άρχισε να συμμετέχει ενεργά στην πολιτική ζωή της αυτοκρατορίας. Έτσι, απέκτησε τη δυνατότητα να ενθρονίζει και να εκθρονίζει αυτοκράτορες, όπως λ.χ. τον Μιχαήλ Ε' Καλαφάτη (1041-1042), ενώ τα μέλη της έγιναν δεκτά στο σώμα της Συγκλήτου.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 38 του σχολικού βιβλίου)

(μονάδες 12)

2.β. Να εξηγήσετε πώς το κίνημα του Ανθρωπισμού ήρθε σε ρήξη με τις ιδέες και τις αντιλήψεις του Μεσαίωνα.

(μονάδες 13)

Ο άνθρωπος της Αναγέννησης αναζητούσε τρόπους έκφρασης των νέων ιδεών. Έτσι, στράφηκε προς τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό και επιδόθηκε στη συστηματική μελέτη, μετάφραση και σχολιασμό των αρχαίων συγγραφέων. Η στροφή αυτή προς τη βαθύτερη γνώση των ελληνικών και λατινικών γραμμάτων και της αρχαιότητας γενικότερα ονομάστηκε ανθρωπισμός. Βέβαια, το φαινόμενο της αναβίωσης των κλασικών σπουδών δεν είναι καινούργιο, αφού ήδη στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια του 12ου αι. μελετήθηκαν αρχαία φιλοσοφικά κείμενα. Επίσης οι Βυζαντινοί κατά την περίοδο από τον 10ο έως τον 15ο αιώνα, ιδιαίτερα κατά την εποχή των Παλαιολόγων, ασχολήθηκαν συστηματικά με τη μελέτη της αρχαίας γραμματείας. Η διαφορά έγκειται στο γεγονός ότι ο αναγεννησιακός λόγιος δεν μελετά τον αρχαίο πολιτισμό μόνο σε θεωρητικό επίπεδο, αλλά επιχειρεί να αντλήσει από αυτόν αξίες για τη θεμελίωση του συγχρόνου του κόσμου. Η τάση απομάκρυνσης από το μεσαιωνικό παρελθόν εκφράζεται ήδη από τις τρεις προδρομικές μορφές του ανθρωπισμού, τον Δάντη, τον Πετράρχη και τον Βοκκάκιο.

(Η απάντηση βρίσκεται στη σελίδα 118 του σχολικού βιβλίου)

Επιμέλεια: Χαιρέτη Αγγελική